

Statsråden

Nordland fylkeskommune
Prinsens g. 100

8002 BODØ

Deres ref

Vår ref
05/143-1 MAG

Dato
8. februar 2005

Nordland fylkeskommune - Statsbudsjettet 2005 - Kap 551 post 60 Tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling

1. Innledning

Jeg viser til St.prp. nr. 1 (2004-2005) for Kommunal- og regionaldepartementet (KRD), og til orienteringsbrev datert 6.10.2004 til alle fylkeskommunene, Oslo kommune, Innovasjon Norge, SIVA og Norges Forskningsråd.

I dette oppdragsbrevet fordeles rammene til fylkeskommunene og Oslo kommune over kap. 551, post 60, for budsjettåret 2005, på grunnlag av Stortingets endelige budsjettvedtak. Brevet inneholder også presiseringer i forhold til ovenfor nevnte dokumenter.

- Frist for årsrapport 2004 er 15. april 2005
- Frist for halvårsrapport 2005 er 1. august 2005
- Frist for innspill på omstillingsbehov 2006 er 1. august 2005

2. Ramme

Samlet bevilgning på posten er 1 008,77 mill. kroner (ikke inkl. Oppland). **Rammen til Nordland fylkeskommune er fastsatt til kr 193 940 000.**

Bevilgningen ble ikke endret i forbindelse med budsjettbehandlingen i Stortinget, men bevilgningen og fylkesfordelingen er noe endret i forhold til orienteringsbrevet av 6. oktober 2004. Årsaken er at Oppland og Hedmark fylkeskommuner ved en feil ikke ble tilgodesett med midler til det siste gjennomføringsåret av omstillingsarbeidet i

Hedmark og Oppland. 3,26 mill. kr er derfor overført fra kap. 551 post 60 til kap. 551 post 64. Feilen er nå rettet opp og beløpene som tildeles det enkelte fylke er korrigert. Se vedlegg 2 og 3.

Oversikt over endelig fordeling av midler på programområdet, herunder fordelingen til de enkelte fylkeskommunene og Oslo kommune, er å finne i vedlegg 2.

Fylkenes rammer til regional utvikling er fastsatt etter både objektive og skjønnsmessige kriterier. For nærmere beskrivelse av kriteriene vises til St.prp. nr. 1 (2004-2005) for KRD. Midlene blir gitt som tilskudd uten tilbakebetaling.

Det arbeides med å redusere omfanget av skjønnsmessig fordelte midler. I 2004 ble flere omstillingsprogrammer med statlige forpliktelser fra før ansvarsreformen ble innført, faset ut. Skjønnspotten til omstilling er derfor i noen tilfeller redusert. På den annen side er det tatt høyde for innrapporterte, forventede omstillingsutfordringer. Som del av dette er det for eksempel lagt inn 5 mill. kr til Nordland fylkeskommune for å møte mulige omstillingsutfordringer i Mo i Rana. For Sogn og Fjordanes vedkommende vises det til regjeringens budsjettavtale i forbindelse med revidert statsbudsjett 2004.

I grunnlaget for fylkesfordelingen av midlene har departementet tatt hensyn til forvaltningsansvaret for aktuelle Interreg III-program. Departementet vil gjennom skjønnstildelingen for 2005 og 2006 medvirke til at Norge gjennom fylkeskommunene kan oppfylle forpliktelsene til medfinansiering av Interreg IIIA. Departementet understreker viktigheten av at den fylkeskommunen som har sekretariatsfunksjonen for et program disponerer midlene i felles forståelse med de andre fylkeskommunene som inngår i programmet.

Det er fylkeskommunenes oppgave å fylle rollen som regional utviklingsaktør og ta lederskapet i det regionale partnerskapet. Departementet vil på sin side særlig arbeide for bedre samordning på sentralt nivå og utvikle sin støttespillerrolle overfor fylkeskommunene. I kommende stortingsmelding om regionalpolitikken vil fylkeskommunens rolle som regional utviklingsaktør bli drøftet i lys av en nylig gjennomført vurdering.

3. Overordnet mål

Sammenliknet med 2004 er det i statsbudsjettet for 2005 ikke foretatt noen endringer i mål, målgrupper, strategier m.v. for regional- og distriktpolitikken. Det er heller ikke foretatt endringer i mål eller føringer for den enkelte budsjettpost over programkategori 13.50.

Målet for regjeringens regional- og distriktspolitikk er å medvirke til å sikre bosettingen og verdiskapingen i alle deler av landet. De fire viktigste strategiene for å nå målene i regional- og distriktspolitikken er:

- å bedre rammebetingelsene for verdiskaping,
- å konsentrere den næringsrettede innsatsen mer mot innovasjon og nyskaping,
- å legge til rette for utvikling av vekstkraftige regioner over hele landet og
- å desentralisere virkemidler til regionalt nivå.

Målet for innsatsen innenfor programkategori 13.50 Regional- og distriktspolitikk er å bidra til regional utvikling gjennom å utløse mer av det verdiskapingspotensialet som finnes i regionene, og å skape mer attraktive regionale miljøer og steder med gode bo- og levevilkår.

4. Om bruken av kap. 551, post 60

Mål

Postens hovedmål er å bidra til og tilrettelegge for regional utvikling, tilpasset regionenes forutsetninger. Midlene skal bidra til å realisere fylkeskommunale mål for utvikling, særlig innenfor kompetanseheving, omstilling, nyetablering, innovasjon og nyskaping i næringslivet, og tilrettelegging for dette.

Det er fylkeskommunene som gjennom fylkesplanlegging skal fastsette egne mål, strategier, oppfølgingskriterier og resultatkrav for bruk av midlene. Disse skal være i samsvar med postens hovedmål og synliggjøres i fylkesplanens handlingsprogram og/eller regionale/lokale utviklingsprogram. Når fylkeskommunene utarbeider resultatmål for virkemiddelbruken, skal det tas hensyn til eventuelle regionale utfordringer som følge av skjev kjønns- og alderssammensetning i befolkningen.

Fylkeskommunene skal påse at forvaltningen av de midler som stilles til disposisjon over kap. 551, post 60, er i tråd med statsstøttereglene innenfor EØS-avtalen, jf. The EFTA Surveillance Authority State Aid Guidelines.

Aktørenes rolle på regionalt nivå, herunder Innovasjon Norges rolle.

Fylkeskommunene blir stilt fritt når det gjelder å velge operatør for sine ordninger, men det er knyttet store fordeler til å bruke Innovasjon Norge, bl.a. fordi de administrerer ordninger som er godkjente av ESA. Fylkeskommunene skal selv ikke kunne være operatør for direkte bedriftsrettede virkemidler.

Regional omstilling

I flere fylker finnes det regioner og lokalsamfunn med til dels store omstillingsutfordringer. Departementet vil følge utviklingen i disse områdene nøye. Det vil bli lagt vekt på behovet for å møte slike utfordringer ved fordeling av midler til fylkeskommunene, slik det også er gjort i årets tildeling. Fylkeskommunene må selv avgjøre

hvordan virkemidlene og ulike virkemiddelaktører skal benyttes for å møte omstillingsutfordringene. Departementet ønsker at Innovasjon Norge skal være et nasjonalt kompetanseorgan på omstillingsområder. Innovasjon Norge vil derfor også i 2005 få midler av departementet til å utøve en rolle som prosesskonsulent, pådriver og kvalitetssikrer overfor omstillingsområder. Departementet anbefaler at fylkeskommunene utnytter denne kompetansen også i framtidige regionale omstillingsprosesser. KRD har i årene etter innføringen av ansvarsreformen, bedt fylkeskommunene om å redegjøre for større omstillingsutfordringer i det enkelte fylke jf. brev datert 28. juni 2004. Fristen for disse innspillene har blitt satt til 1. august hvert år. Vi ber om denne typen innspill også i 2005. Departementet vurderer å ta initiativ til en egen prosess for å forsøke å utvikle nye framgangsmåter for hvordan særskilte omstillingsutfordringer kan avdekkes. Dette vil vi komme nærmere tilbake til.

Annet

Når det gjelder vannforsyning og havneinvesteringer, ber vi fylkeskommunene benytte kompetansen i ansvarlige forvaltningsorgan i sin behandling av søknader, dvs. hhv. Nasjonalt folkehelseinstitutt og Fiskeri- og kystdepartementet v/Kystverket.

Fylkeskommunene må lage oppdragsbrev til virkemiddelaktører som skal forvalte midler på vegne av fylkeskommunen. Det er viktig at tildelingsbrev blir sendt til aktuelle virkemiddelaktører så raskt som mulig etter at rammene er klare, og senest innen utgangen av første kvartal. Dette av hensyn til forutsigbarhet hos virkemiddelaktørene.

Det er også viktig at midlene som følger med tildelingen blir overført til virkemiddelaktørene etter avtale eller så tidlig som mulig slik at virkemiddelaktørene unngår likviditetsproblemer.

5. Budsjettstyring, regnskap, rapportering og dialog

Overføring av midler

Fylkeskommunenes rammer vil bli overført i like store deler fire ganger i året: Ca. 1. februar, 1. mai, 1. august og 1. november. KRD vil overføre midlene til samme konti som i 2004 med mindre annen beskjed blir gitt fra fylkeskommunene.

Regnskap, oppfølging og kontroll

Det må føres eget regnskap for bruken av midlene. Regnskapet skal føres slik at det til enhver tid går fram hvilke aktører og hvilke prosjekter som er tildelt midler og hvor mye. Kommunal- og regionaldepartementet, eller den departementet gir fullmakt, har til enhver tid adgang til å kontrollere at vilkårene for tilskuddet overholdes. I henhold til § 17 i Statens bevilgningsreglement tas det forbehold om adgang for Riksrevisjonen til å iverksette kontroll med at midlene brukes etter forutsetningene.

Finansdepartementet har revidert regelverk for økonomistyring i staten. Endringene har trådt i kraft per 1. januar 2004. Departementet har oppdatert retningslinjene for kap. 551, post 60 i tråd med nytt regelverk. Reviderte retningslinjer, se vedlegg 5.

Mål- og resultatstyring

Fylkeskommunene skal selv utarbeide et system for mål- og resultatstyring med indikatorer og resultatkrav som samsvarer med målene for regional utvikling i fylkesplanen. Det er viktig å være oppmerksom på at i den grad fylkeskommunene ikke angir føringer med hensyn til innretning, målgrupper eller volum, slår de nasjonale føringene for de berørte virkemiddelaktørene gjennom og danner grunnlag for virkemiddelaktørenes prioriteringer. Departementet arrangerte et erfaringsseminar om mål- og resultatstyring og rapportering for alle fylkeskommunene våren 2004. Erfaringene med seminaret blir nærmere omtalt under rapportering.

Når det gjelder de bedriftsrettede virkemidlene i Innovasjon Norge, er det fra 1. januar 2005 etablert et nytt mål- og resultatstyringssystem. I tråd med dette systemet gjennomføres årlige kundeundersøkelser. De bedriftsrettede virkemidlene blir også med jevne mellomrom evaluert i forhold til Innovasjon Norges mål og delmål. I tillegg til dette er det behov for evalueringer som gir svar på om de overordnede målene for politikkområdet nås. Departementet ser derfor for seg en evaluering av bruken av midlene over kap. 551 post 60 i 2006-2007. Resultater av evalueringen vil bli rapportert til Stortinget på egnet måte.

Rapportering

A. Årlig rapportering

Det skal årlig innen 15. april oversendes en samlet rapport til departementet over bruken av alle midlene som bevilges over Kap. 551 post 60, inkludert midler til andre virkemiddelaktører. Årsrapporten skal være todelt, en beskrivende del og en statistikkdel.

I vedlegget til tilsagnsbrevet for 2003 ble det pekt på at den beskrivende delen er en rapport i henhold til fylkets egne mål, strategier, oppfølgingskriterier og resultatkrav for bruk av midlene. Dette gjelder fortsatt. Se mer utfyllende om krav til årsrapport i vedlegg 4.

Statistikkdelen skal inneholde en oversikt over fordeling av midler på ulike virkemiddelaktører og fordelt på formålskategorier. Den skal også inneholde rapport om bruk av de midlene som fylkeskommunene er operatør for. Det EDB-baserte rapporteringssystemet, Rapp-551.60, benyttes for rapportering på statistikkdelen.

Erfaringene fra første år med ansvarsreformen viser at det er behov for å forbedre rapporteringsrutinene. På bakgrunn av erfaringsseminaret med fylkeskommunene og Innovasjon Norge i juni 2004 har departementet gjort enkelte tekniske justeringer i

rapporteringssystemet. I samarbeid med SPINE er det foretatt enkelte endringer i rapp. 551.60 som bl.a. skal bidra til enklere oppdatering ved endring av tilsagn. Mindre endringer i rapporteringssystemet blir varslet gjennom nyhetsbrev fra SPINE AS.

I tillegg til tekniske forbedringer av rapporteringssystemet, er det viktig å understreke behovet for kvalitetssikring hos de som legger inn data i rapporteringssystemet. For departementets videre arbeid er det viktig at tallrapportene er korrekt utfyllt og kommer til fastsatte frister.

Det ble også fremmet ønsker om klarere definering av formålskategoriene. Formålskategoriene slik de er utformet, samsvarer med strategiene for bruken av tilretteleggende midler over kap. 551, post 60, og kategoriene er ikke gjensidig utelukkende. Det er derfor opp til fylkeskommunen å velge formålskategori ut fra skjønn. Departementet er opptatt av at midlene plasseres i forhold til en formålskategori og ikke plasseres i "annet-kategorien". På seminaret ble det ytret ønske om et nytt erfaringsseminar i forkant av rapportering for 2004. Det ble arrangert et nytt seminar 7. februar 2005 i forkant av fylkenes rapporteringsfrist til departementet. Det er viktig at eventuelle endringer i krav til rapportering bidrar til forenkling.

En arbeidsgruppe har vurdert mulighetene for større samordning mellom fylkeskommunene og Innovasjon Norges tallrapportering. Ved innføringen av ansvarsreformen ble det bestemt at SND (nå Innovasjon Norge, IN) skulle rapportere etter eksisterende rapporteringssystem. Bakgrunnen for dette var faren for dobbeltrapportering samt at IN rapporterer på grunnlag av et felles rapporteringssystem utarbeidet for alle departementene og fylkeskommunene som bevilger midler til aktøren. Arbeidsgruppa konkluderte med at det foreløpig ikke er grunnlag for å gå videre med å forsøke og få til en mer samordnet rapport fra fylkeskommunen og Innovasjon Norge. Fylkeskommunene kan be Innovasjon Norges distriktskontor i sitt fylke om eignerapporter innenfor rammene av det som registreres i saksbehandlersystemet i Innovasjon Norge. IN distriktskontor forutsettes å inkludere vurderingen av ressursinnsatsen i forhold til regionale forutsetninger og fylkeskommunale føringer. Dette ble tatt opp som tema på seminaret med fylkeskommunene og IN den 7. februar 2005.

B. Rapportering 1. halvår 2005

Fylkeskommunene skal innen 1. august 2005 sende inn en kort rapportering som gir grunnlag for departementets rapportering til Stortinget i forbindelse med kommende års statsbudsjett. Denne rapporten skal inneholde en oversikt over hvordan rammene er planlagt disponert på satsingsområder og på de ulike forvaltningsaktører (for eksempel Innovasjon Norge, SIVA, fylkeskommunen selv og kommunene).

C. Oppgjør av tidligere budsjettposter (etablert før 1. januar 2003)

Følgende budsjettposter fra 2002 er ikke oppgjort:

Kap. 551 post 51 Tilrettelegging for næringsutvikling

Kap. 551 post 55 Etablererstipend
Kap. 551 post 57 Tilskudd til Interreg
Kap. 552 post 54 Program for vannforsyning
Kap. 552 post 56 Omstilling og nyskaping

Etablert praksis i forbindelse med innrapportering av disse postene opprettholdes og videreføres til utgangen av 2005 evt. 2006 (dersom det er gitt forlengelse av tilsagnet). Det er viktig at fylkeskommunen følger opp enkelttilsagn gitt fra fylkeskommunal ramme og tilsagn som er gitt via fylkeskommunen fra departementet slik at de blir avsluttet innen fastsatt tidspunkt. For kap. 551 post 51 skal "Fylkerapp" (elektronisk rapporteringssystem) fortsatt brukes inntil årgangen 2002 er oppgjort. Kvartalsrapport sendes til departementet på diskett som tidligere praksis.

6. Øvrige budsjettposter under programkategori 13.50 Regional- og distriktspolitikk

Kap. 551, post 61, Næringsrettede utviklingstiltak

I statsbudsjettet for 2005 er det vedtatt bevilget 755 mill. kr. Denne bevilgningen skal også dekke tilsagn på 215 mill. kr gitt i tilsagnsfullmakt i 2004. I tillegg kan det gis tilsagn på opptil 255 mill. kr som kommer til utbetaling først i 2006. De aktuelle fylkene kan således disponere en ramme på 795 mill. kr for 2005.

Kommunal- og regionaldepartementet vil komme tilbake med informasjon om fordeling av rammen i eget brev.

Kap. 551, post 64, Utviklingsmidler til Oppland fylkeskommune

Oppland fylkeskommune får midler over kap. 551 post 64 på statsbudsjettet. Posten ble opprettet i forbindelse med forsøket "Fritt fram". Oversikt over hvilke midler som inngår i forsøket fremgår av vedlegg 3. Oppland fylkeskommune mottar et eget oppdragsbrev fra departementet som går ut samtidig med oppdragsbrevene på kap. 551 post 60.

Kap. 551 post 70, Transportstøtte

I statsbudsjettet for 2005 er det vedtatt avsatt 195,5 mill. kr over ny budsjettpost, kap. 551 post 70, Transportstøtte. Ordningen er innført i forbindelse med omleggingen av den differensierte arbeidsgiveravgiften, og målet med ordningen er å stimulere til økonomisk vekst i næringssvake områder. Ordningen forvaltes av Innovasjon Norge, Bodø, i tråd med fastsatt forskrift.

Kap 552, post 72, Nasjonale tiltak for regional utvikling

I statsbudsjettet for 2005 er det vedtatt bevilget 269,3 mill. kr over kap. 552, post 72. Innenfor denne rammen er det lagt opp til at til sammen 195 mill. kr. blir avsatt til bestemte programmer/programområder i Innovasjon Norge, SIVA og Norges forskningsråd. De øvrige midlene er avsatt til programmer og tiltak i regi av

departementet, blant annet til Interreg IIIB og IIIC, Merkantilt kompetanseprogram for utkantbutikker (MERKUR), entreprenørskapssatsing og øvrige utviklingstiltak og pilotprosjekter. Denne rammen vil også bli benyttet til en eventuell større bedriftsetablering i tilknytning til omstillingsarbeidet i Sogn og Fjordane og til å utvikle et program for en satsing på Centre of Expertise.

Rammen er fordelt slik på de ulike aktørene:

SIVA:	kr	54 000 000
Norges Forskningsråd	kr	35 500 000
Innovasjon Norge	kr	105 500 000
KRD	kr	74 300 000

Departementet har i brevet til de nasjonale aktørene pekt på at de forventes å ha et aktivt forhold til regionalt nivå, både i forhold til de strategiske prosessene som fylkeskommunen har hovedansvaret for, og som mulig virkemiddelaktør for regionale satsinger.

Tilskudd til kommuner som berøres av omleggingen av Forsvaret i perioden 2002-2005

På Forsvarsdepartementets budsjett er det over kap. 1795, post 60 satt av midler til kommuner som berøres av omleggingen av Forsvaret. Midlene forvaltes av Kommunal- og regionaldepartementet og blir fordelt til berørte fylkeskommuner. Det vil bli sendt ut eget tildelingsbrev til de aktuelle fylkeskommunene.

7. Orienteringer

Dialog med fylkeskommunene og de regionale partnerskapene

Departementet ønsker å ha en god dialog med fylkeskommunene, både når det gjelder oppspill til nasjonal politikk, erfaringsutveksling om utfordringer og virkemiddelbruk, kompetansebygging, mål- og resultatstyring og rapportering. Hensikten med dialogen er å få til bedre samsvar mellom regionale utfordringer/muligheter og nasjonal politikk og bidra til bedre måloppnåelse. Våren 2005 legger departementet frem en stortingsmelding om regionalpolitikken. I etterkant av fremleggelsen av budsjettforslaget for 2006, vil departementet arrangere møter med fylkeskommunene for å diskutere oppfølgingen av stortingsmeldingen.

Vurdering/evaluering av fylkeskommunene

I St. meld. nr. 19 (2001-2002) *Nye oppgaver for lokaldemokratiet – regionalt og lokalt nivå*, ble det lagt opp til en vurdering av fylkeskommunens nye rolle som regional utviklingsaktør. NordRegio og NIBR har på vegne av departementet gjennomført en vurdering av fylkeskommunen som regional utviklingsaktør. En nærmere omtale av vurderingen og drøfting av fylkeskommunen som utviklingsaktør kommer i ny stortingsmelding om regionalpolitikken. I neste stortingsperiode er det for øvrig lagt opp til en evaluering av fylkeskommunene og de ulike forsøkene som er satt i verk.

Oppfølging av Distriktskommisjonen og ny stortingsmelding om regionalpolitikken.
Distriktskommisjonen la frem NOU 2004: 19 *Livskraftige distrikter og regioner – Rammer for en helhetlig og geografisk tilpasset politikk* 12. oktober 2004.

Distriktskommisjonen har foretatt en gjennomgang av helheten i dagens distrikts- og regionalpolitikk, bl.a. basert på en drøfting av mål, verdigrunnlag og problemforståelser i forhold til aktuelle utfordringer innenfor politikkområdet. Utredningen vil sammen med Effekttutvalget være viktige innspill til kommende stortingsmelding om regionalpolitikken.

Nytt MRS-system og ny målstruktur for Innovasjon Norge

Fra 1. januar 2005 er det etablert et nytt mål- og resultatstyringssystem for Innovasjon Norge, og følgende målstruktur er fastsatt:

«Innovasjon Norge har til formål å fremme bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling i hele landet og utløse ulike distrikters og regioners næringsmessige muligheter gjennom å bidra til innovasjon, internasjonalisering og profilering.»

I arbeidet med å oppnå hovedmålet skal Innovasjon Norge rette innsatsen mot fokusområder og målgrupper der offentlig innsats kan utløse økt verdiskaping. Disse er internasjonalisering og prosjekter i ide -, utviklings- og kommersialiseringsfasen, samt entreprenører, unge bedrifter og små og mellomstore bedrifter med vekstpotensial. I tillegg er kvinner en prioritert målgruppe.

Delmålene er:

1. Økt innovasjon i næringslivet i hele landet
2. Økt internasjonalisering i næringslivet i hele landet
3. Styrke profileringen av Norge og norsk næringsliv internasjonalt
4. Næringsutvikling basert på regionale forutsetninger

8. Avslutning

Jeg ber om at fylkeskommunen orienterer partnerskapet om innholdet i dette brevet, og ønsker fylkeskommunen og partnerskapet lykke til med utviklingsarbeidet i fylkene i 2005!

Med hilsen

Erna Solberg

VEDLEGG

Vedlegg 1: Ramme til aktører

Vedlegg 2: Fordeling av kap. 551, post 60 (tabell) uten Oppland

Vedlegg 3: Fordeling av midler til Oppland

Vedlegg 4: Årsrapportering til KRD

Vedlegg 5: Nye retningslinjer kap. 551 post 60 og kap. 552, post 72

Vedleggene finnes også på: <http://odin.dep.no/krd/norsk/tema/distrikts/bn.html>

Kopi av den likelydende delen av brevet til fylkeskommunene med Vedlegg 1 er sendt til:

Riksrevisjonen

Nærings- og handelsdepartementet

Fiskeri- og kystdepartementet

Landbruks- og matdepartementet

Utenriksdepartementet

Innovasjon Norge

Norges forskningsråd

Selskapet for industrivekst

Landsdelsutvalget for Nord-Norge og Nord-Trøndelag

Plan- og administrasjonsavdelingen (her)